

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 8 grudnia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Europejski nakaz dochodzeniowy – Dyrektywa 2014/41/UE – Artykuł 1 ust. 1 – Artykuł 2 lit. c) ppkt (i) i (ii) – Pojęcia „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” – Europejski nakaz dochodzeniowy wydany przez prokuraturę państwa członkowskiego – Niezależność od władzy wykonawczej

W sprawie C-584/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landesgericht für Strafsachen Wien (sąd krajowy do spraw karnych w Wiedniu, Austria) postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 sierpnia 2019 r., w postępowaniu karnym przeciwko:

A i in.,

przy udziale:

Staatsanwaltschaft Wien,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin i N. Wahl, prezesi izb, T. von Danwitz, C. Toader, K. Jürimäe (sprawozdawczynie), L.S. Rossi, I. Jarukaitis i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu austriackiego – J. Schmoll, J. Herrnfeld i C. Leeb, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i M. Hellmann, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu hiszpańskiego – L. Aguilera Ruiz, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman, M.H.S. Gijzen i J. Langer, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,
  - w imieniu Komisji Europejskiej – S. Grünheid i R. Troosters, w charakterze pełnomocników,
- po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 lipca 2020 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 1 oraz art. 2 lit. c) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych (Dz.U. 2014, L 130, s. 1; sprostowania: Dz.U. 2015, L 143, s. 16; Dz.U. 2019, L 245, s. 9).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wniosku o wykonanie w Austrii europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych wydanego przez Staatsanwaltschaft Hamburg (prokuraturę w Hamburgu, Niemcy) wobec A. i innych nieustalonych osób podejrzewanych o sfałszowanie poleceń przelewu bankowego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 2, 5–8, 10–12, 15, 19, 21, 22, 34 i 39 dyrektywy 2014/41 brzmią następująco:
„(2) Zgodnie z art. 82 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych w Unii powinna opierać się na zasadzie wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych, która to zasada jest od czasu posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. powszechnie określana kamieniem węgielnym współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych w Unii.
[...]
- (5) Od czasu przyjęcia decyzji ramowych [Rady 2003/577/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wykonania w Unii Europejskiej postanowień o zabezpieczeniu mienia i środków dowodowych (Dz.U. 2003, L 196, s. 45)] oraz [Rady 2008/978/WSiSW z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie europejskiego nakazu dowodowego dotyczącego przedmiotów, dokumentów i danych, które mają zostać wykorzystane w postępowaniach w sprawach karnych (Dz.U. 2008, L 350, s. 72)] stało się jasne, że istniejące przepisy o gromadzeniu materiału dowodowego są zbyt rozdrobnione i zbyt skomplikowane. Dlatego konieczne jest nowe podejście.
- (6) W programie sztokholmskim, przyjętym przez Radę Europejską w dniach 10–11 grudnia 2009 r., Rada Europejska uznała, że w dalszym ciągu należy dążyć do utworzenia kompleksowego systemu pozyskiwania dowodów w sprawach o charakterze transgranicznym, opartego na zasadzie wzajemnego uznawania. Rada Europejska zwróciła uwagę, że instrumenty obowiązujące obecnie w tej dziedzinie tworzą rozdrobniony system i że potrzebne jest nowe podejście – oparte na zasadzie wzajemnego uznawania, ale uwzględniające także elastyczność tradycyjnego systemu wzajemnej pomocy prawnej. Dlatego Rada Europejska zaapelowała o to, by zastąpić wszystkie istniejące instrumenty w tej dziedzinie – w tym decyzję ramową Rady 2008/978/WSiSW –

kompleksowym systemem, który w jak najszerszym zakresie objąłby wszystkie rodzaje dowodów, przewidywałby terminy wykonania i w maksymalnym możliwym zakresie ograniczał podstawy odmowy.

- (7) To nowe podejście opiera się na jednym instrumencie zwanym europejskim nakazem dochodzeniowym (END). END ma być wydawany w celu wezwania do przeprowadzenia w państwie wykonującym END (zwanym dalej »państwem wykonującym«) jednej lub więcej określonych czynności dochodzeniowych służących gromadzeniu materiału dowodowego. Obejmuje to również pozyskanie materiału dowodowego, którym organ wykonujący już dysponuje.
- (8) END powinien mieć wymiar horyzontalny i dlatego powinien dotyczyć wszystkich czynności dochodzeniowych mających na celu gromadzenie materiału dowodowego. Niemniej utworzenie wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego i gromadzenie materiału dowodowego w ramach takiego zespołu podlega specjalnym przepisom, które lepiej jest określić osobno. Bez uszczerbku dla stosowania niniejszej dyrektywy obowiązujące instrumenty powinny zatem być nadal stosowane w odniesieniu do tego rodzaju czynności dochodzeniowych.

[...]

- (10) END powinien się koncentrować na żądanej czynności dochodzeniowej. Organ wydający najlepiej potrafi ocenić, na bazie swojej wiedzy o szczegółach danego dochodzenia, jaką czynność dochodzeniową należy wykonać. Jednak gdy tylko jest to możliwe, organ wykonujący powinien wykonać inny rodzaj czynności dochodzeniowej, jeżeli wskazana czynność nie istnieje w jego prawie krajowym lub nie byłaby dopuszczalna w podobnej sprawie krajowej. Dopuszczalność powinna oznaczać, że wskazana czynność dochodzeniowa istnieje w prawie państwa wykonującego, ale jest prawnie dopuszczalna tylko w pewnych sytuacjach, np. gdy czynność tę można wykonać wyłącznie w związku z przestępstwami o określonym ciężarze, wobec osób, co do których istnieje już pewien stopień podejrzenia, lub za zgodą danej osoby. Organ wykonujący może też zastosować innego rodzaju czynność dochodzeniową, jeżeli doprowadzi ona do takiego samego rezultatu jak czynność dochodzeniowa wskazana w END, ale w mniejszym stopniu ingeruje w prawa podstawowe danej osoby.
- (11) END powinien zostać wybrany, jeśli wykonanie czynności dochodzeniowej wydaje się proporcjonalne, odpowiednie i mające zastosowanie do danej sprawy. Organ wydający powinien zatem ocenić, czy żądany materiał dowodowy jest konieczny i proporcjonalny do celów postępowania, czy wybrana czynność dochodzeniowa jest konieczna i proporcjonalna do gromadzenia tego materiału dowodowego oraz czy poprzez wydanie END należy zaangażować w gromadzenie tego materiału dowodowego inne państwo członkowskie. Taką samą ocenę należy przeprowadzić w ramach procedury zatwierdzenia, gdy zatwierdzenie END jest wymagane na mocy niniejszej dyrektywy. Wykonania END nie należy odmawiać, powołując się na podstawę inną niż wymieniona w niniejszej dyrektywie. Organ wykonujący powinien jednak mieć prawo wyboru mniej inwazyjnej czynności dochodzeniowej niż czynność wskazana w danym END, jeśli umożliwia ona osiągnięcie podobnego skutku.
- (12) Przy wydawaniu END organ wydający powinien zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie pełnego poszanowania praw określonych w art. 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej »[kartą]«). Domniemanie niewinności oraz prawo do obrony w postępowaniu karnym stanowią jedne z najważniejszych praw podstawowych uznanych w [karcie] w odniesieniu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Wszelkie ograniczenie takich praw czynnością dochodzeniową nakazaną zgodnie z niniejszą dyrektywą powinno być w pełni zgodne z wymogami art. 52 [karty] w odniesieniu do konieczności, proporcjonalności i celów, którym ma służyć, zwłaszcza ochrony praw i wolności innych osób.

[...]

- (15) Niniejsza dyrektywa powinna być wykonywana przy jednoczesnym uwzględnieniu dyrektyw [Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. 2010, L 280, s. 1), Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. 2012, L 142, s. 1) oraz Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U. 2013, L 294, s. 1)], dotyczących praw w postępowaniu karnym.

[...]

- (19) Utworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii opiera się na wzajemnym zaufaniu i domniemaniu przestrzegania przez inne państwa członkowskie prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych. Domniemanie to jest jednak wzruszalne. W związku z tym jeśli istnieją istotne podstawy do uznania, że wykonanie czynności dochodzeniowej określonej w END będzie skutkowało naruszeniem prawa podstawowego oraz że państwo wykonujące zlekceważy swoje obowiązki dotyczące poszanowania praw podstawowych uznanych w [karcie], wykonania END należy odmówić.

[...]

- (21) Aby współpraca między państwami członkowskimi w sprawach karnych przebiegała szybko, skutecznie i spójnie, potrzebne jest określenie terminów. Decyzję co do uznania lub wykonania należy podjąć, a daną czynność dochodzeniową – wykonać, równie szybko i potraktować równie priorytetowo jak w podobnej sprawie krajowej. Aby decyzja lub wykonanie nastąpiły w rozsądnym czasie lub aby dochowane zostały wymogi formalne państwa wydającego, należy określić terminy.
- (22) Dostępne środki odwoławcze przeciwko END powinny przynajmniej być równoważne środkom odwoławczym dostępnym w sprawie krajowej przeciwko danej czynności dochodzeniowej. Zgodnie z własnym prawem krajowym państwa członkowskie powinny zagwarantować możliwość zastosowania tych środków odwoławczych, w tym przez poinformowanie w odpowiednim czasie wszelkich zainteresowanych stron o możliwościach i sposobach korzystania z nich. W przypadkach gdy zastrzeżenia do merytorycznych podstaw wydania END są wnoszone przez zainteresowaną stronę w państwie wykonującym, wskazane jest, by informacje o takim zaskarżeniu przekazać organowi wydającemu oraz by stosownie powiadomić zainteresowaną stronę.

[...]

- (34) Niniejsza dyrektywa, z uwagi na swój zakres zastosowania, dotyczy jedynie środków tymczasowych służących gromadzeniu materiału dowodowego [...].

[...]

- (39) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w art. 6 TUE i w [karcie], w szczególności w jej tytule VI, w prawie międzynarodowym i umowach międzynarodowych, których Unia lub wszystkie państwa członkowskie są stronami, w tym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz w konstytucjach państw członkowskich we właściwych im obszarach zastosowania [...].”

- 4 Artykuł 1 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Europejski nakaz dochodzeniowy i obowiązek jego wykonania”, stanowi:

„1. Europejski nakaz dochodzeniowy (END) to orzeczenie sądowe wydane lub zatwierdzone przez organ wymiaru sprawiedliwości jednego państwa członkowskiego (zwanego dalej »państwem wydającym«) w celu wezwania innego państwa członkowskiego (zwanego dalej »państwem wykonującym«) do przeprowadzenia jednej lub kilku określonych czynności dochodzeniowych w celu uzyskania materiału dowodowego zgodnie z niniejszą dyrektywą.

END można także wydać w celu uzyskania materiału dowodowego, którym właściwe organy państwa wykonującego już dysponują.

2. Państwa członkowskie wykonują END, stosując zasadę wzajemnego uznawania i przestrzegając przepisów niniejszej dyrektywy.

3. O wydanie END wnosić może podejrzany lub oskarżony lub prawnik działający w imieniu takiej osoby w ramach mającego zastosowanie prawa do obrony wynikającego z przepisów krajowych oraz zgodnie z krajową procedurą karną.

4. Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na obowiązek poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawnych zapisanych w art. 6 TUE, w tym prawa do obrony osób objętych postępowaniem karnym, ani nie wpływa na obowiązki ciężące w tym względzie na organach wymiaru sprawiedliwości”.

- 5 Zgodnie z art. 2 wspomnianej dyrektywy, zatytułowanym „Definicje”:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

c) »organ wydający« oznacza:

- i) sędziego, sąd, sędziego śledczego lub prokuratora właściwego w danej sprawie; lub
- ii) każdy inny właściwy organ określony przez państwo wydające i w danym przypadku wypełniający swoją funkcję organu dochodzeniowego w postępowaniu karnym, który jest w danej sprawie właściwy, by nakazać gromadzenie materiału dowodowego zgodnie z prawem krajowym. Dodatkowo zanim END zostanie przekazany organowi wykonującemu END, jest on zatwierdzany, po przeanalizowaniu jego zgodności z warunkami wydawania END zgodnie z niniejszą dyrektywą, w szczególności z warunkami określonymi w art. 6 ust. 1, przez sędziego, sąd, sędziego śledczego lub prokuratora w państwie wydającym. Jeżeli END został zatwierdzony przez organ wymiaru sprawiedliwości, organ ten może także być uznany za organ wydający do celów przekazania END;

d) »organ wykonujący« oznacza organ właściwy do uznania END i zapewnienia jego wykonania zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz z procedurami mającymi zastosowanie w podobnych sprawach krajowych. Procedury takie mogą wymagać zatwierdzenia przez sąd w państwie wykonującym, jeśli przewiduje to prawo krajowe”.

- 6 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Zakres stosowania END”, przewiduje:

„END podlega każda czynność dochodzeniowa poza utworzeniem wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego oraz gromadzeniem materiału dowodowego w ramach takiego zespołu dochodzeniowo-śledczego [...]”.

- 7 Zgodnie z art. 4 dyrektywy 2014/41, zatytułowanym „Rodzaje postępowań, w których można wydać END”:

„END można wydać:

- a) w odniesieniu do postępowania karnego, które wszczął organ wymiaru sprawiedliwości lub które może zostać wszczęte przed organem wymiaru sprawiedliwości w sprawie o przestępstwo na mocy prawa państwa wydającego;

[...]

- c) w postępowaniu wszczętym przez organy wymiaru sprawiedliwości w związku z czynami, które są zagrożone karą na mocy prawa krajowego państwa wydającego, gdy stanowią naruszenie przepisów prawa, w przypadku gdy wydana decyzja może skutkować wszczęciem postępowania przed sądem właściwym w szczególności w sprawach karnych; oraz

[...]”.

- 8 Artykuł 6 tej dyrektywy, zatytułowany „Warunki wydawania i przekazywania END”, stanowi:

„1. Organ wydający może wydać END jedynie wówczas, gdy spełnione są następujące warunki:

- a) wydanie END jest konieczne i proporcjonalne do celów postępowania, o którym mowa w art. 4, przy uwzględnieniu praw przysługujących podejrzanemu lub oskarżonemu; oraz
- b) w podobnej sprawie krajowej zarządzenie przeprowadzenia czynności dochodzeniowej(-ych) wskazanej(-ych) w END jest dopuszczalne na tych samych warunkach.

2. Każdorazowej oceny spełnienia warunków, o których mowa w ust. 1, dokonuje organ wydający.

3. Gdy organ wykonujący ma powody sądzić, że warunki, o których mowa w ust. 1, nie zostały spełnione, może przeprowadzić konsultacje z organem wydającym w sprawie celowości wykonania END. Po takich konsultacjach organ wydający może podjąć decyzję o wycofaniu END”.

- 9 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Uznawanie i wykonywanie”, przewiduje w ust. 1–3:

„1. Organ wykonujący uznaje END przekazany zgodnie z niniejszą dyrektywą, nie wymagając dopełnienia żadnych dodatkowych formalności, oraz zapewnia jego wykonanie w taki sam sposób i w takim samym trybie, jak w przypadku gdyby dana czynność dochodzeniowa została zarządzona przez organ państwa wykonującego, chyba że ten organ wykonujący powołuje się na jedną z podstaw odmowy uznania lub wykonania lub jedną z podstaw odroczenia przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

2. O ile niniejsza dyrektywa nie stanowi inaczej, organ wykonujący dopełnia formalności i procedur wyraźnie wskazanych przez organ wydający, pod warunkiem że takie formalności i procedury nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa państwa wykonującego.

3. W przypadku przekazania organowi wykonującemu END, który nie został wydany przez organ wydający określony w art. 2 lit. c), organ wykonujący zwraca END państwu wydającemu”.

10 Artykuł 10 wskazanej dyrektywy, zatytułowany „Zastosowanie innego rodzaju czynności dochodzeniowych”, stanowi w ust. 1, 3 i 4:

„1. Organ wykonujący stosuje w miarę możliwości inną czynność dochodzeniową niż wskazana w END, gdy:

- a) czynność dochodzeniowa wskazana w END nie istnieje w prawie państwa wykonującego; albo
- b) czynność dochodzeniowa wskazana w END nie byłaby dopuszczalna w podobnej sprawie krajowej.

[...]

3. Organ wykonujący może także zastosować czynność dochodzeniową inną niż wskazana w END, gdy czynność dochodzeniowa wybrana przez organ wykonujący będzie miała taki sam rezultat jak czynność dochodzeniowa wskazana w END [lecz zostanie dokonana] przy użyciu mniej inwazyjnych środków.

4. Jeżeli organ wykonujący postanowi skorzystać z możliwości określonej w ust. 1 i 3, informuje o tym najpierw organ wydający, który może zdecydować o wycofaniu lub uzupełnieniu END”.

11 Artykuł 11 dyrektywy 2014/41, zatytułowany „Podstawy odmowy uznania lub wykonania”, wymienia w ust. 1 podstawy odmowy uznania lub wykonania END w państwie wykonującym. Jedną z tych podstaw jest podstawa wskazana w lit. f), czyli istnienie „istotnych przesłanek uznania, że wykonanie czynności dochodzeniowej wskazanej w END byłoby nie do pogodzenia ze spoczywającymi na państwie wykonania obowiązkami wynikającymi z art. 6 TUE i z [karty]”.

12 Artykuł 14 dyrektywy 2014/41, zatytułowany „Środki odwoławcze”, ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, by w odniesieniu do czynności dochodzeniowych wskazanych w END przysługiwały środki odwoławcze równoważne środkom, które przysługiwałyby w podobnej sprawie krajowej.

2. Merytoryczne [Materialnoprawne] podstawy wydania END można kwestionować wyłącznie w drodze zarzutu [skargi] w państwie wydającym, bez uszczerbku dla gwarancji dotyczących praw podstawowych w państwie wykonującym.

3. O ile nie podważy to poufności dochodzenia zgodnie z art. 19 ust. 1, organ wydający i organ wykonujący przedsięwzięją stosowne środki, by zapewnić przekazanie informacji o przewidzianych w prawie krajowym możliwościach skorzystania ze środków odwoławczych, gdy zaistnieje możliwość ich zastosowania i w odpowiednim czasie, by umożliwić ich skuteczne wykonanie.

4. Państwa członkowskie zapewniają, by terminy na skorzystanie ze środka odwoławczego były takie same jak terminy obowiązujące w podobnych sprawach krajowych i by były stosowane w sposób gwarantujący możliwość skutecznego skorzystania z tych środków odwoławczych przez osoby, których to dotyczy.

5. Organ wydający i organ wykonujący informują się nawzajem o środkach odwoławczych, z których skorzystano przeciw wydaniu, uznaniu lub wykonaniu END.

6. Wniesienie środka odwoławczego nie wstrzymuje wykonania czynności dochodzeniowej, chyba że taki skutek przewidziano w odniesieniu do podobnych spraw krajowych.

7. Państwo wydające uwzględnia skuteczne zakwestionowanie na drodze prawnej uznania lub wykonania END zgodnie z prawem krajowym. Bez uszczerbku dla krajowych przepisów proceduralnych państwa członkowskie zapewniają, by w postępowaniu karnym w państwie wydającym przy ocenie materiału dowodowego uzyskanego za pomocą END przestrzegane było prawo do obrony i do rzetelnego postępowania”.

- 13 Artykuły 22 i 23 wspomnianej dyrektywy zawierają przepisy szczególne dotyczące tymczasowego przekazywania osób pozbawionych wolności odpowiednio do państwa wydającego do celów przeprowadzenia czynności dochodzeniowej i do państwa wykonującego do celów przeprowadzenia czynności dochodzeniowej.

Prawo krajowe

Prawo niemieckie

- 14 Paragraf 146 Gerichtsverfassungsgesetz (ustawy o sądownictwie) stanowi, że urzędnicy prokuratury są zobowiązani wykonywać polecenia służbowe przełożonych.
- 15 Zgodnie z § 147 tej ustawy:

„Prawo nadzoru i kierownictwa przysługuje:

1. federalnemu ministrowi sprawiedliwości i ochrony konsumentów wobec federalnego prokuratora generalnego i prokuratorów federalnych;
2. administracji wymiaru sprawiedliwości kraju związkowego wobec wszystkich urzędników prokuratury danego kraju związkowego;
3. najwyższemu rangą urzędnikowi prokuratury przy wyższych sądach krajowych oraz sądach krajowych wobec wszystkich urzędników prokuratury ich okręgu”.

Prawo austriackie

- 16 Dyrektywa 2014/41 została przetransponowana do prawa austriackiego w następstwie nowelizacji Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (ustawy federalnej o współpracy sądowej w sprawach karnych z państwami członkowskimi Unii Europejskiej) z dnia 15 maja 2018 r. (BGBl. I, 28/2018).
- 17 Paragraf 55 ust. 3 tej ustawy stanowi:

„Jeżeli postępowanie w państwie wydającym nie jest prowadzone przez organ sądowy, europejski nakaz dochodzeniowy może zostać wykonany tylko wówczas, gdy istnieje możliwość zaskarżenia decyzji organu wydającego do sądu, a organ sądowy państwa wydającego zatwierdził wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 18 Prokuratura w Hamburgu prowadzi postępowanie karne przeciwko A. i innym nieustalonym osobom w sprawie oszustwa. Osoby te są podejrzewane o to, że w lipcu 2018 r., wykorzystując uzyskane niezgodnie z prawem dane i z zamiarem popełnienia oszustwa, sfalżowały 13 poleceń przelewu, na podstawie których na rachunek bankowy otwarty na nazwisko A. w banku austriackim została przekazana bądź miała zostać przekazana kwota 9775,05 EUR.
- 19 W ramach postępowania przygotowawczego w tej sprawie prokuratura w Hamburgu wydała w dniu 15 maja 2019 r. europejski nakaz dochodzeniowy, który przekazała Staatsanwaltschaft Wien (prokuraturze w Wiedniu, Austria). We wspomnianym nakazie prokuratura w Hamburgu zwróciła się do prokuratury w Wiedniu o przekazanie jej kopii wyciągów z omawianego rachunku bankowego za okres od dnia 1 czerwca do dnia 30 września 2018 r.
- 20 Z postanowienia odsyłającego wynika, że zgodnie z Strafprozessordnung (austriackim kodeksem postępowania karnego) bank może zostać zobowiązany do przekazania wyciągów z rachunku bankowego wyłącznie na podstawie czynności dochodzeniowej zarządzanej przez prokuraturę i zatwierdzonej przez sąd. A więc bez zatwierdzenia czynności dochodzeniowej przez sąd prokuratura austriacka nie może zarządzić jej przeprowadzenia.
- 21 W dniu 31 maja 2019 r. prokuratura w Wiedniu wystąpiła do Landesgericht für Strafsachen Wien (sądu krajowego do spraw karnych w Wiedniu, Austria), będącego sądem odsyłającym w niniejszej sprawie, o zatwierdzenie przeprowadzenia wspomnianej czynności dochodzeniowej mającej na celu zobowiązanie zainteresowanego banku do przekazania wyciągów z rachunku bankowego wskazanych w europejskim nakazie dochodzeniowym.
- 22 Sąd odsyłający zastanawia się jednak, czy prokuraturę w Hamburgu, która wydała przedmiotowy nakaz, można uznać za „organ wymiaru sprawiedliwości” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2014/41. Sąd ten zastanawia się również, czy do owej prokuratury znajduje zastosowanie pojęcie „organu wydającego” w rozumieniu art. 2 lit. c) tej dyrektywy, a w szczególności pojęcie „prokuratora”, które widnieje w ppkt (i) tego ostatniego przepisu. Jego wątpliwości wynikają z okoliczności, że zgodnie z §§ 146 i 147 obowiązującej w Niemczech ustawy o sądownictwie może ona otrzymywać instrukcje, w tym w sprawach indywidualnych, ze strony Justizsenator von Hamburg (ministra sprawiedliwości kraju związkowego Hamburg, Niemcy).
- 23 Sąd ten zwraca w tym względzie uwagę, że w myśl art. 1 ust. 1 w związku z art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41 wykonanie europejskiego nakazu dochodzeniowego jest uzależnione albo od jego wydania przez sędziego, sąd, sędziego śledczego lub prokuratora, albo zatwierdzenia przez jeden z tych organów.
- 24 Sąd ten podkreśla jednak, że mimo iż na gruncie dyrektywy 2014/41 europejski nakaz dochodzeniowy jest orzeczeniem „sądowym”, to jednak owa dyrektywa przewiduje, iż taki nakaz może zostać wydany lub zatwierdzony przez prokuratora, przy czym nie wszystkie prokuratury państw członkowskich spełniają ogół kryteriów, które muszą spełniać sędziowie lub sądy, w szczególności kryterium niezawisłości, które w aspekcie zewnętrznym zakłada, że dany organ wypełnia swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od poleceń i instrukcji z jakiegokolwiek źródła.
- 25 W tym względzie sąd ten stoi na stanowisku, że tezy wyroków Trybunału z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (Prokuratury w Lubece i w Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), a także z dnia 27 maja 2019 r., PF (Prokurator generalny Litwy) (C-509/18, EU:C:2019:457), dotyczące europejskiego nakazu aresztowania uregulowanego na mocy decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia

13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), pozostają aktualne również na gruncie europejskiego nakazu dochodzeniowego.

- 26 Dyrektywa 2014/41 i decyzja ramowa 2002/584 opierają się bowiem na tych samych zasadach wzajemnego uznawania i wzajemnego zaufania. Posługują się one tymi samymi pojęciami: „autorité judiciaire” [„organu wymiaru sprawiedliwości” na gruncie polskiej wersji językowej dyrektywy 2014/41 i „organu sądowego” na gruncie polskiej wersji językowej decyzji ramowej 2002/584] oraz „organu wydającego”, jak również zawierają wyczerpujące wyliczenie podstaw, w oparciu o które państwo wykonujące może odmówić wykonania, odpowiednio, europejskiego nakazu dochodzeniowego i europejskiego nakazu aresztowania.
- 27 Sąd odsyłający podkreśla jednak, że w przeciwieństwie do decyzji ramowej 2002/584 dyrektywa 2014/41 wyraźnie przyznaje prokuratorom status „organu wydającego” i uprawnia ich do wydawania lub zatwierdzania europejskich nakazów dochodzeniowych. Zgodnie ze stanowiskiem tego sądu dyrektywę tę może więc interpretować w ten sposób, że kwestia, czy prokurator jest narażony na wykonywanie indywidualnych instrukcji ze strony władzy wykonawczej, jest na gruncie tej dyrektywy bez znaczenia.
- 28 Sąd ten wyjaśnia ponadto, że wymóg dotyczący niezależności organu wydającego europejski nakaz aresztowania jest uzasadniony poważną ingerencją w prawa podstawowe osoby, której dotyczy taki nakaz, obejmującą pozbawienie wolności i przekazanie tej osoby do innego państwa członkowskiego. Jego zdaniem do takiej samej ingerencji dochodzi w kontekście europejskiego nakazu dochodzeniowego, który obejmuje wszystkie czynności dochodzeniowe, w tym przeszukanie domu, monitorowanie obrazu i głosu lub monitorowanie połączeń telekomunikacyjnych.
- 29 Sąd odsyłający wyjaśnia ponadto, że gdyby prokuratura w Hamburgu miała zostać uznana za „organ wymiaru sprawiedliwości” w rozumieniu dyrektywy 2014/41 i § 55 ust. 3 federalnej ustawy o współpracy sądowej w sprawach karnych z państwami członkowskimi Unii Europejskiej, to europejski nakaz dochodzeniowy rozpatrywany w postępowaniu głównym powinien zostać w Austrii wykonany, ponieważ wszystkie pozostałe przesłanki przewidziane w prawie krajowym są spełnione.
- 30 W tych okolicznościach Landesgericht für Strafsachen Wien (sąd krajowy w sprawach karnych w Wiedniu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy termin »organ wymiaru sprawiedliwości« w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy [2014/41] i termin »prokurator« w rozumieniu art. 2 lit. c) ppkt (i) wyżej wymienionej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że obejmują one również prokuratury państwa członkowskiego, które, w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego, narażone są na ryzyko podlegania, bezpośrednio lub pośrednio, instrukcjom lub indywidualnym poleceniom ze strony organu władzy wykonawczej, takiego jak Justizsenator (minister sprawiedliwości) w Hamburgu?».

Postępowanie przed Trybunałem

- 31 Sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału o rozpoznanie niniejszej sprawy w trybie przyspieszonym, na podstawie art. 105 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 32 Na poparcie swojego wniosku sąd ten podnosi w pierwszej kolejności, że obecnie toczy się wiele postępowań przygotowawczych, w których pojawia się taka sama kwestia jak kwestia podniesiona w ramach niniejszego odesłania prejudycjalnego, dotycząca ustalenia, czy europejskie nakazy dochodzeniowe wydane przez prokuratury niemieckie podlegają wykonaniu. Kwestia ta ma również znaczenie dla innych państw członkowskich, w których, tak jak w Niemczech, prokuratury są narażone

na ryzyko podlegania indywidualnym instrukcjom ze strony władzy wykonawczej. W drugiej kolejności – ze względu na to, iż postępowania dochodzeniowe obejmują ingerencję w prawa podstawowe osób objętych przedmiotowym nakazem, takie postępowania powinny, na wzór tego, co przewiduje prawo austriackie, zostać zakończone w najkrótszym możliwym terminie.

- 33 Z § 105 ust. 1 regulaminu postępowania wynika, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym, stanowiącym odstępstwo od przepisów regulaminu postępowania.
- 34 W dniu 6 września 2019 r. prezes Trybunału postanowił, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędzi sprawozdawczyni i rzecznika generalnego, oddalić wniosek sądu odsyłającego, o którym mowa w pkt 31 niniejszego wyroku.
- 35 Po pierwsze bowiem, uzasadnienie dotyczące kwestii, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego i z tego względu wymaga szybkiej odpowiedzi, sam w sobie nie może wystarczyć do uzasadnienia rozpatrzenia niniejszej sprawy w trybie przyspieszonym, o którym mowa w art. 105 ust. 1 regulaminu postępowania, gdyż ów tryb stanowi instrument proceduralny służący zaradzeniu sytuacji o nadzwyczaj pilnym charakterze (zob. analogicznie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 20 września 2018 r., Minister for Justice and Equality, C-508/18 i C-509/18, niepublikowane, EU:C:2018:766, pkt 11 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Po drugie, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że znaczna liczba osób lub sytuacji prawnych, jakich może dotyczyć orzeczenie sądu odsyłającego, które ma zapaść w wyniku skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym, sama w sobie nie stanowi wyjątkowej okoliczności uzasadniającej zastosowanie trybu przyspieszonego. Podobnie jest w wypadku znacznej liczby spraw, które mogą podlegać zawieszeniu w oczekiwaniu na orzeczenie Trybunału wydane w trybie prejudycjalnym (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 20 września 2018 r., Minister for Justice and Equality, C-508/18 i C-509/18, niepublikowane, EU:C:2018:766, pkt 14 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Niemniej jednak prezes Trybunału zdecydował o rozpoznaniu niniejszej sprawy w pierwszej kolejności na podstawie art. 53 § 3 regulaminu postępowania.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 38 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu tych przepisów obejmuje prokuratora państwa członkowskiego lub też, bardziej ogólnie, prokuraturę państwa członkowskiego, niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej.
- 39 Na wstępie należy przypomnieć, że celem omawianej dyrektywy, jak wynika z jej motywów 5–8, jest zastąpienie rozdrobnionych i skomplikowanych przepisów o gromadzeniu materiału dowodowego w sprawach karnych o charakterze transgranicznym poprzez ustanowienie uproszczonego i bardziej wydajnego systemu opartego na jednym instrumencie, zwanym „europejskim nakazem

dochodzeniowym”, aby uprościć i przyspieszyć współpracę sądową, co ma przyczynić się do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, opierającej się na wysokim stopniu zaufania między państwami członkowskimi.

- 40 W tym względzie w szczególności z motywów 2, 6 i 19 wspomnianej dyrektywy wynika, że europejski nakaz dochodzeniowy jest jednym z instrumentów współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, o której mowa w art. 82 ust. 1 TFUE, która opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych. Zasada ta, będąca kamieniem węgielnym współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, opiera się z kolei na wzajemnym zaufaniu i domniemaniu przestrzegania przez inne państwa członkowskie prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych.
- 41 W tym kontekście art. 1 ust. 1 dyrektywy 2014/41 definiuje europejski nakaz dochodzeniowy jako orzeczenie sądowe wydane lub zatwierdzone przez organ wymiaru sprawiedliwości jednego państwa członkowskiego w celu wezwania innego państwa członkowskiego do przeprowadzenia jednej lub kilku określonych czynności dochodzeniowych w celu uzyskania materiału dowodowego zgodnie z dyrektywą, w tym materiału dowodowego, którym właściwe organy państwa wykonującego już dysponują.
- 42 W art. 2 lit. c) tej dyrektywy określono, jakie organy należy na użytek wspomnianej dyrektywy uznawać za „organ wydający”, uściślając w ppkt (ii) tego przepisu, że w przypadku gdy europejski nakaz dochodzeniowy zostaje wydany przez właściwy organ wydającego nakaz państwa członkowskiego inny niż jeden z organów, o których mowa w ppkt (i), przed przekazaniem organowi wykonującemu nakaz ten musi zostać zatwierdzony przez „organ wymiaru sprawiedliwości”.
- 43 Zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy 2014/41 państwa członkowskie wykonują europejski nakaz dochodzeniowy, stosując zasadę wzajemnego uznawania i przestrzegając przepisów tej dyrektywy.
- 44 W szczególności zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2014/41 organ wykonujący uznaje europejski nakaz dochodzeniowy, nie wymagając dopełnienia żadnych dodatkowych formalności, oraz zapewnia jego wykonanie w taki sam sposób i w takim samym trybie, jak w przypadku gdyby dana czynność dochodzeniowa została zarządzona przez organ państwa wykonującego. Jednakże w myśl tego samego przepisu organ ten może zdecydować o niewykonaniu europejskiego nakazu dochodzeniowego, powołując się na jedną z podstaw odmowy uznania lub wykonania lub jednej z podstaw odroczenia przewidzianych w tej dyrektywie.
- 45 Ponadto zgodnie z art. 9 ust. 3 dyrektywy 2014/41 w przypadku przekazania organowi wykonującemu europejskiego nakazu dochodzeniowego, który nie został wydany przez organ wydający określony w art. 2 lit. c) tej dyrektywy, organ wykonujący zwraca europejski nakaz dochodzeniowy państwu wydającemu.
- 46 Z powyższych rozważań wynika, po pierwsze, że europejski nakaz dochodzeniowy może zostać wykonany tylko wtedy, gdy organ, który go wydał, jest „organem wydającym” w rozumieniu art. 2 lit. c) wspomnianej dyrektywy, a po drugie, że jeżeli taki nakaz zostaje wydany przez organ wydający inny niż jeden z organów, o których mowa w ppkt (i) tego przepisu, przed przekazaniem do wykonania w innym państwie członkowskim musi on zostać zatwierdzony przez „organ wymiaru sprawiedliwości”.
- 47 W niniejszej sprawie zadane pytanie dotyczy w istocie kwestii, czy prokurator państwa członkowskiego lub, bardziej ogólnie, prokuratura państwa członkowskiego odpowiadają pojęciom „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu, odpowiednio, art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41, mimo ustawowego podporządkowania tego organu władzy wykonawczej tego państwa członkowskiego, co w kontekście wydawania europejskiego nakazu dochodzeniowego naraża go na ryzyko bezpośredniego lub pośredniego podlegania indywidualnym instrukcjom ze strony tej władzy.

- 48 Pytanie to zostało zadane, gdyż – jak wynika z pkt 25 niniejszego wyroku – sąd odsyłający zastanawia się nad możliwością zastosowania na gruncie dyrektywy 2014/41 orzecznictwa wynikającego z wyroków z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (Prokuratury w Lubece i w Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 90) i z dnia 27 maja 2019 r., PF (Prokurator generalny Litwy) (C-509/18, EU:C:2019:457, pkt 57), w których Trybunał dokonał wykładni pojęcia „wydającego nakaz organu sądowego”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, w ten sposób, że w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania pojęcie to nie obejmuje prokuratur państwa członkowskiego, które są narażone na to ryzyko.
- 49 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględnić nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi [wyrok z dnia 3 marca 2020 r., X (Europejski nakaz aresztowania – podwójna odpowiedzialność karna) (C-717/18, EU:C:2020:142), pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 50 Co się tyczy w pierwszej kolejności brzmienia przepisów, o których mowa w pkt 47 niniejszego wyroku, należy przede wszystkim zauważyć, że podczas gdy decyzja ramowa 2002/584, a w szczególności jej art. 6 ust. 1, posługuje się pojęciem „wydającego nakaz organu sądowego”, nie precyzując organów, które są nim objęte, art. 2 lit. c) ppkt (i) dyrektywy 2014/41 wyraźnie przewiduje, że prokurator jest jednym z organów, które, podobnie jak sędzia, sąd lub sędzia śledczy, mogą być „organem wydającym”.
- 51 Ten ostatni przepis uzależnia możliwość uznania danego organu za „organ wydający” wyłącznie od tego, czy sąd i osoby sprawujące funkcję sędziego, sędziego śledczego lub prokuratora są w danej sprawie właściwe.
- 52 W związku z tym skoro zgodnie z prawem krajowym prokurator państwa członkowskiego lub, bardziej ogólnie, prokuratura tego państwa członkowskiego są uprawnione do przeprowadzenia czynności dochodzeniowych w celu uzyskania materiału dowodowego w danej sprawie, wchodzi on w zakres pojęcia „organu wydającego” w rozumieniu art. 2 lit. c) ppkt (i) dyrektywy 2014/41.
- 53 Z brzmienia art. 2 lit. c) ppkt (ii) tej dyrektywy wynika też, że prokurator został wymieniony wśród „organów wymiaru sprawiedliwości” uprawnionych do zatwierdzenia europejskiego nakazu dochodzeniowego przed przekazaniem go organowi wykonującemu, jeżeli nakaz ten został wydany przez organ wydający inny niż organ, o którym mowa w ppkt (i) tego przepisu.
- 54 Należy stwierdzić, że ani art. 2 lit. c) ppkt (i), ani art. 2 lit. c) ppkt (ii) nie uzależniają możliwości uznania prokuratora za „organ wydający” lub „organ wymiaru sprawiedliwości” w rozumieniu dyrektywy 2014/41 od braku ustawowego stosunku podporządkowania względem władzy wykonawczej swojego państwa członkowskiego.
- 55 Z art. 1 ust. 1 w związku z art. 2 lit. c) ppkt (i) i (ii) dyrektywy 2014/41 wynika również, że wydanie lub zatwierdzenie europejskiego nakazu dochodzeniowego przez prokuratora nadaje temu nakazowi charakter orzeczenia sądowego.
- 56 Co się tyczy w drugiej kolejności kontekstu, w jaki wpisują się te przepisy, należy zauważyć, po pierwsze, że wydanie lub zatwierdzenie europejskiego nakazu dochodzeniowego podlega, na gruncie dyrektywy 2014/41, innej procedurze i odrębnym gwarancjom od tych, które mają zastosowanie w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego. Dyrektywa ta zawiera szczególne przepisy mające na celu zapewnienie, że wydanie lub zatwierdzenie europejskiego nakazu dochodzeniowego przez prokuratora, o którym mowa w art. 2 lit. c) wspomnianej dyrektywy, obwarowane będzie gwarancjami właściwymi w kontekście wydawania orzeczeń sądowych, w szczególności gwarancjami dotyczącymi przestrzegania praw podstawowych zainteresowanej osoby, a w szczególności prawa do skutecznej ochrony sądowej.

- 57 Przed wszystkim, zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 2014/41 w związku z jej art. 2 lit. c) i motywem 11, wydanie lub zatwierdzenie tego nakazu jest uzależnione od spełnienia dwóch warunków: po pierwsze, musi być ono konieczne i proporcjonalne do celów postępowania, w szczególności karnego, o którym mowa w art. 4 wspomnianej dyrektywy, przy uwzględnieniu praw przysługujących podejrzanemu lub oskarżonemu, a po drugie, zarządzenie przeprowadzenia czynności dochodzeniowych wskazanych w europejskim nakazie dochodzeniowym musi być dopuszczalne w podobnej sprawie krajowej na tych samych warunkach.
- 58 W związku z tym przy wydawaniu lub zatwierdzaniu europejskiego nakazu dochodzeniowego prokurator, o którym mowa w art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41, powinien czuwać nad przestrzeganiem krajowych gwarancji proceduralnych, które powinny być zgodne ze wskazanymi w motywie 15 tej dyrektywy postulatami dotyczącymi praw procesowych w postępowaniu karnym.
- 59 Ponadto, jak przypomniano w motywach 12 i 39 wspomnianej dyrektywy, musi on czuwać nad przestrzeganiem praw uznanych w karcie, w szczególności prawa do domniemania niewinności i prawa do obrony przewidzianych w jej art. 48. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z tych praw spowodowane czynnością dochodzeniową zarządzoną zgodnie z tą dyrektywą muszą też być zgodne z wymogami przewidzianymi w art. 52 ust. 1 karty, co zakłada w szczególności, że dane ograniczenie jest, z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, konieczne i rzeczywiście odpowiada uznanemu przez Unię celowi interesu ogólnego lub potrzebie ochrony praw i wolności innych osób.
- 60 Dalej, w art. 14 ust. 1 dyrektywy 2014/41 z związku z jej motywem 22, na państwa członkowskie nałożono generalny obowiązek zapewnienia, by w odniesieniu do czynności dochodzeniowych wskazanych w europejskim nakazie dochodzeniowym zainteresowanemu przysługiwały środki odwoławcze równoważne środkom, które przysługiwałyby mu w podobnej sprawie krajowej.
- 61 Zgodnie z art. 14 ust. 3 tej dyrektywy organ wydający powinien zapewnić przekazanie osobom, których dotyczy taki nakaz, wystarczających informacji o przewidzianych w prawie krajowym środkach odwoławczych i terminach do ich wniesienia, by umożliwić tym osobom skuteczne skorzystanie z tych środków.
- 62 Wreszcie w myśl art. 14 ust. 7 omawianej dyrektywy państwo wydające musi uwzględnić skuteczne zakwestionowanie na drodze prawnej uznania lub wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego zgodnie z prawem krajowym. W związku z tym, bez uszczerbku dla krajowych przepisów proceduralnych, państwa członkowskie muszą zapewnić, by w postępowaniu karnym w państwie wydającym przy ocenie materiału dowodowego uzyskanego za pomocą europejskiego nakazu dochodzeniowego przestrzegane było prawo do obrony i do rzetelnego postępowania.
- 63 Z przepisów dyrektywy 2014/41, o których mowa w pkt 57–62 niniejszego wyroku, wynika, że prokurator, o którym mowa w art. 2 lit. c) tej dyrektywy, który wydaje lub zatwierdza europejski nakaz dochodzeniowy, powinien uwzględnić zasadę proporcjonalności oraz prawa podstawowe osoby, której dotyczy nakaz, w szczególności prawa zagwarantowane w karcie, oraz że wydany przez niego nakaz powinien podlegać zaskarżeniu skutecznymi środkami odwoławczymi, które są co najmniej równoważne ze środkami dostępnymi w ramach podobnego postępowania krajowego.
- 64 Po drugie, chociaż europejski nakaz dochodzeniowy jest wprawdzie instrumentem opartym na zasadach wzajemnego zaufania i uznawania, którego wykonanie stanowi zasadę, a odmowa wykonania stanowi wyjątek, który należy interpretować ściśle [zob. analogicznie wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (Prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo], przepisy dyrektywy 2014/41 pozwalają jednak organowi wykonującemu, a szerzej – państwu wykonującemu, czuwać nad przestrzeganiem zasady proporcjonalności oraz praw procesowych i podstawowych zainteresowanej osoby.

- 65 Przed wszystkim z art. 2 lit. d) dyrektywy 2014/41 wynika, że postępowanie w sprawie wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego może wymagać zatwierdzenia przez sąd w państwie wykonującym, jeżeli przewiduje to jego prawo krajowe. Jak wynika z postanowienia odsyłającego, jest tak w przypadku prawa austriackiego, które uzależnia przeprowadzenie określonych czynności dochodzeniowych, takich jak wnioski o przekazanie informacji dotyczących rachunku bankowego, od zatwierdzenia przez sąd.
- 66 Dalej, zgodnie z art. 6 ust. 3 tej dyrektywy, jeżeli organ wykonujący ma powody sądzić, że warunki, o których mowa w ust. 1 tego artykułu nie zostały spełnione, w szczególności warunków dotyczących konieczności i proporcjonalności czynności dochodzeniowej do celów postępowania, w którym został wydany, przy uwzględnieniu praw zainteresowanej osoby, może przeprowadzić konsultacje z organem wydającym w sprawie celowości wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego, co w stosownych przypadkach może doprowadzić do cofnięcia tego nakazu przez organ wydający.
- 67 Zgodnie z art. 10 omawianej dyrektywy organ wykonujący może również zastosować inną czynność dochodzeniową niż wskazana w europejskim nakazie dochodzeniowym. Możliwość ta przysługuje w szczególności wówczas, gdy – jak wynika z ust. 3 tego artykułu w związku z motywem 10 tej dyrektywy – organ ten uważa, że taka inna czynność dochodzeniowa będzie miała taki sam rezultat jak czynność wskazana w europejskim nakazie dochodzeniowym przy użyciu środków powodujących mniejszą ingerencję w prawa podstawowe.
- 68 Wreszcie zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. f) wspomnianej dyrektywy można odmówić uznania lub wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego, jeżeli istnieją istotne przesłanki uznania, że wykonanie czynności dochodzeniowej wskazanej w europejskim nakazie dochodzeniowym byłoby nie do pogodzenia ze spoczywającymi na państwie wykonującym obowiązkami wynikającymi z art. 6 TUE i z karty.
- 69 W świetle okoliczności wskazanych w pkt 57–68 niniejszego wyroku art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41 wchodzi w skład unormowań obejmujących szereg gwarancji zarówno na etapie wydawania, zatwierdzenia, jak i wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego w celu zapewnienia ochrony praw podstawowych zainteresowanej osoby.
- 70 Co się tyczy, w trzeciej kolejności, celu dyrektywy 2014/41, jest nim zapewnienie, jak przypomniano w pkt 39 i 40 niniejszego wyroku, uproszczonej i skuteczniejszej współpracy między państwami członkowskimi poprzez zapewnienie wzajemnego uznawania nakazów wydanych przez organy wymiaru sprawiedliwości tych państw członkowskich w celu gromadzenia materiału dowodowego dowodów w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym.
- 71 Jak podkreślono w motywie 34 tej dyrektywy, dotyczy ona jedynie środków tymczasowych służących gromadzeniu materiału dowodowego. Ponadto zgodnie z art. 1 ust. 3 owej dyrektywy o wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego wnosić może podejrzany lub oskarżony lub prawnik działający w imieniu takiej osoby. Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 71 opinii, czynność taka może wobec tego zostać zarządzona w interesie zainteresowanej osoby.
- 72 Należy ponadto podkreślić, że europejski nakaz dochodzeniowy uregulowany w dyrektywie 2014/41 realizuje w ramach postępowania karnego inny cel niż europejski nakaz aresztowania uregulowany w decyzji ramowej 2002/584. Otóż podczas gdy europejski nakaz aresztowania ma na celu, zgodnie z art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, zatrzymanie i przekazanie osoby, której dotyczy wnioski, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności, to zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2014/41 europejski nakaz dochodzeniowy ma na celu przeprowadzenie co najmniej jednej określonej czynności dochodzeniowej w celu uzyskania materiału dowodowego.

- 73 Prawdą jest, jak wynika z art. 3 i 4 dyrektywy 2014/41, że europejski nakaz dochodzeniowy może co do zasady obejmować wszelkie czynności dochodzeniowe, w szczególności czynności służące przeprowadzeniu postępowania karnego. Tymczasem niektóre z tych czynności mogą mieć inwazyjny charakter, gdyż pociągają za sobą ingerencję między innymi w prawo do życia prywatnego lub prawo własności osoby, której dotyczy nakaz. Jednakże, jak podnieśli wszyscy zainteresowani, którzy przedłożyli uwagi Trybunałowi, poza szczególnym przypadkiem tymczasowego przekazania osób już zatrzymanych w celu przeprowadzenia czynności dochodzeniowej, który to przypadek jest przedmiotem szczególnych gwarancji określonych w art. 22 i 23 dyrektywy 2014/41, europejski nakaz dochodzeniowy, w odróżnieniu od europejskiego nakazu aresztowania, nie może godzić w prawo do wolności zainteresowanej osoby zagwarantowane w art. 6 karty.
- 74 Z uwagi na wskazane wyżej różnice o charakterze językowym, kontekstowym i celowościowym między decyzją ramową 2002/584 a dyrektywą 2014/41 wykładnia art. 6 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 przyjęta przez Trybunał w wyrokach z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (Prokuratury w Lubece i w Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) oraz z dnia 27 maja 2019 r., PF (Prokurator generalny Litwy) (C-509/18, EU:C:2019:457), zgodnie z którą pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” nie obejmuje prokuratur państwa członkowskiego, które są narażone na ryzyko podlegania indywidualnym instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, nie może zostać zastosowania na gruncie dyrektywy 2014/41.
- 75 W świetle wszystkich powyższych rozważań na zadane pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu tych przepisów obejmuje prokuratora państwa członkowskiego lub też, bardziej ogólnie, prokuraturę państwa członkowskiego, niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej.

W przedmiocie kosztów

- 76 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionych przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu tych przepisów obejmuje prokuratora państwa członkowskiego lub też, bardziej ogólnie, prokuraturę państwa członkowskiego, niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej.

Podpisy